

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ברפת ה'זהב' מלמדת זכות על ישראל

"וְדִי זָהָב" (א כ)

כתב רבנו בחיי (שמות כה כד) כי תבת ז'הב' שגאמרה בתורה על שלחן לחם הפנים רומזת לשלוש הברכות הראשונות של ברפת המזון אשר חייבו מדאורייתא: 'הזן', 'הארץ' ו'בונה ירושלים'.

על פי דברי רבנו בחיי, באר רבי שלמה זלמן ארנון אב"ד שאמלוי את הסבה שלאחר שהזכיר משה את כל המקומות שבהם חטאו ישראל (כפי שפרש רש"י כאו) סיים את דברי תוכחתו בתבת ז'הב'. לפי שהזכרת ברפת המזון יש בלכה כדי ללמד זכות על ישראל, כפי שאמרו חכמים (ברכות כ ב) שפאשר שאלו מלאכי השרת את הקדוש ברוך הוא מפני מה הוא נושא פנים לישראל, השיב להם: זכי לא אשא פנים לישראל! שכתבתי להם בתורה: זאכלת ושבעת וברכת [שרק כשיאכלו] כדי שביעה! יתחייבו בברפת המזון, והם מזדקקים על עצמם [לברך אף באכילת] עד פגית ועד פביצה!"

שייל בפרדס חלק הרמז אות ז

השכמה לבית הפנסת - סגלה לאריכות ימים

"ה' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב" (א כ)

במדבר (דבר א יא) הסמיכו חכמים לפסוק זה את הפסוק בתהלים (תהלים ה ח): זאני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתוה אל היכל קדשך ביאתך, ויש להבין את הקשר בין הדברים.

המקביל רבי שמשון מאוסטרופולי באר:

בספר הקדמון 'קרנים' (פאמר י) מובא בשם רב הונא, כי אמירת הפסוק: זאני ברב חסדך... מועילה לבטל עון הרע. ויש לומר שלכך כנו חכמי המדרש, שלאחר שאמר משה 'ה' אלקיכם הרבה אתכם... הוסיף ואמר מיד את הפסוק האמור כדי לבטל את העון הרע שעשה ה'ה' להתעורר בעקבות דבריו.

בכך באר רבי צבי יצחק אברמוביץ רבה של חצור הגלילית את שהביא רש"י ב'ספר האורה' (ח"א סי' נו): כאשר מתאספים המתפללים לבית הפנסת ומבקשים לדעת אם יש בתוכם עשירה, ימנו עצמם בעשר תבות הפסוק: זאני ברב חסדך אבוא ביתך...; לפי שמגית הצבור עשויה לגרם לעין הרע (רש"י שמות ל יב), לכן ראוי למנותם בפסוק המועיל כנגד עין הרע.

באופן אחר באר רבי יהודה לייב בן רבי מרדכי הוליש:

במסכת ברכות (א ח) הובא כי רבי יוחנן תמה: כיצד יתכן שמיימים זמנים בגבול, הלא הבטחת (דברים יא כא): זלמען רבו ימיכם וימי בניכם גאמרה רק: על האדמה

משה תקן לומר מאה ברכות

"ה' אלקי אבותכם יסוף עליכם ככס אלף פעמים ויברך אתכם" (א כ)

מלשון הפסוק (דברים לג א): זזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים - ששלוש תבותיו האחרונות הן ראשי תבות מאה - דרש רבי יעקב בעל הטורים כי את תקנת מאה ברכות חידש משה רבנו עליו השלום. ולאחר שבמהלך הדורות נשכחה, חזר דוד המלך ויסדה (במדבר יח כא: כד קמח ערך ברכה). וזאת אשר הכטיח משה לישראל בפרשתנו: 'ה' אלקי אבותכם יסוף עליכם ככס אלף פעמים" - אם תאמרו בכל יום מאה ברכות, תזכו תמורתן באלף זהובים, שהרי שויה של כל ברכה הוא עשרה זהובים (חלין פו א).

רבי יעקב הושע פרומן מלודז' הוסיף ואמר, שאף בעבדה שראשי התבות של הפסוק: זוסוף עליכם ככס" היא בגימטריה מאה, יש כדי ללמדנו שפסוק זה עוסק בשכר אמירת מאה ברכות. על פי זאת אף פרש את אשר הביא בעל הטורים כאן, כי בפסוק אחד נוסף בתנ"ך נכתבה תבת ז'וברך' בנקודת זה: 'תהלת ה' דבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה כא). לדבריו מובן הקשר בין פסוקים אלו, כי הלא שניהם עוסקים בעניני הברכות.

בעל הטורים דברים לג א: נחלת יעקב יהושע

יש להוסיף בזה עוד, כי ידועים דברי הע"ף (ח"מ שפב) שזרק ברכה הנענית באמן שיה עשרה זהובים. ואף דבר זה נרמז בכתוב כאן, שראשי התבות: זעליכם ככס אלף" הם בגימטריה צ"א כגימטריה של אמן.

אשר נשבע ה' לאבתים? אולם לאחר שאמרו לו שזקניי בגל משפיעים לבוא לבית הפנסת ומאריכים לשהות בו עד החשכה, הבין כי זכות זו עמדה להם.

בכך שהסמיכו חכמים את הפתוב: 'ה' אלקיכם הרבה אתכם" הרומזת לברפת: זלמען ירבו ימיכם, לפסוק: זאני ברב חסדך אבוא ביתך, בקשו לרמז כי זכות השהיה בבית הפנסת מועילה לאריכות ימים.

דן ידו' על ספר קרנים מאמר יא: טעם הצ"ב מאמר מרדכי זיההנפורט תע"ט

הקדמת שבחו של מקום כנתי לזימים הברכה

"ויברך אתכם פאשר דבר לכם" (א כ)

בעל הטורים צ"ן כי חוץ מבכתוב שלפנינו יש מקום אחד נוסף בתנ"ך שבו נכתבה תבת ז'וברך' בנקודת זה, בפסוק:

"תהלת ה' דבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה כא). וכך פרש את הקשר בין הפסוקים: לאחר שיתברכו ישראל, יהללו ויברכו את הבורא יתברך על השפע והברכה שהשפיע עליהם.

רבי חיים פלאגי, רבה של אימיר, פרש כי פסוקים אלו רומזים לדברי הזר הקדוש (ויחי רכו ב) שהבא לברך את בנו או את חברו, יקדים ויברך תחלה את הקדוש ברוך הוא, שאם לא כן - לא תתקיים הברכה. ולכך רמזו פסוקים אלו: זויברך אתכם פאשר דבר לכם" - אימתי? פאשר קדם הברכה: זויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד".

תנקה חיים

תפלה על כבוד שמים מתקבלת

"ולא שמע ה' בקולכם ולא האזין אליכם" (א מה)

את פשר כפילות לשון הכתוב פרש רבי שמעון סופר מקראא:

זלא שמע ה' בקולכם" - כיון ששם ה' לא נשמע בתפלותיכם, כי בקשתם בתפלתכם רק על טובת עצמכם ולא כננתם על גלות השכינה וצערך, לפיכך: זלא האזין אליכם" - תפלתכם לא זכתה למענה.

ביסוד זה יש לפרש אף את דרשתו של רבי יהושע בן לוי בשם רבי פינחס בן יאיר (ילק"ש תהלים תתמו) על הפסוק (תהלים צא ז): זאשגבהו כי ידע שמי; מפני מה ישראל מתפללין בעולם הזה ואינם נענים? על ידי שאינם יודיעין שם המפרש" - משום שאינם יודיעים שעליהם לפרש את תפלתם למען כבוד ה'.

מכתב סופר

תפלה עושה מחצה

"ותשבו ותבכו לפני ה'... ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם" (א מה-מו)

"ותשבו בקדש ימים רבים" - י"ט שנה. שגאמר: כימים אשר ישבתם בשאר המפעות, והם היו ל"ח שנה - י"ט מהם עשו בקדש וי"ט שנה הולכים ומטרפים... כך מצאתי בסדר עולם".

מהי הסבה שבגינה התחלקו ל"ח שנות מסעי ישראל - חצים במנחה בקדש, וחצים בנדדה במקום למקום? פרש רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל ה'הפלאה':

משה ובני ישראל התפללו שלא יצטרכו לנוע ולנדוד במדבר. וכיון שקבעו חכמים (ויקרא א כ) כי תפלה עושה מחצה, לפיכך התחלקו שנותיהם במדבר; תשע עשרה שנים הטלטלו ממסע למסע, ותשע עשרה שנים ישבו במנוחה.

פנים יפות

יתגבר פארי לעמוד בנקר לעטודת צוראן

"האר"י הקדוש היה עונה אמן אחר המברכים ברכות השחר בבית הכנסת, אפלו היה מאה - היה עונה אמן אחריהם".
שערי השוכה או"ת ה

זאמרו אמן - מרבים בעניית אמן אחר ברכות השחר.

ברכת התורה (ב)

עסק התורה

הברכה הראשונה בסדר ברכות התורה מסתימת בלשון: 'לעסק בדברי תורה'...

ואז דברי תורה נגלעים בדמו. ומאחר שנגנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה...

ואולם יש החולקים וסוברים שפדי לכלל צאצאיו... שכן הם נכללים כבר בתבת צאצאיו...

רבי יוסף שאל נתנון (יד שאול יור"ד רסא ג) נוקט אף הוא כגורסת הפלג אברהם, אולם ישב את גרסת זקנו הב"ח על פי דבריו הידועים של האהרן הקדוש...

הקדוש ברוך הוא מסייע לומדי התורה להבינה על התורה הקדושה נאמר (איוב א ט): 'ארכה מאריך מדה ורחבה מני'...

ערכות ומתיקות התורה בבקשתו להעביר נא אנו מבקשים מבורא העולם שימתיק לנו את דברי התורה...

ואכן, כדאי לשיעור כל אחד לעצמו את דבריו הנפלאים של האור החיים הקדוש על הפסוק (דברים טו א): 'ושמחת בכל הטוב'...

העיד תלמיד הפה"ר ל' דיסקון את שראו עיניו לעתים תכופות במהלך למודו עם רבו הגדול: כאשר היה הפה"ר ל' נתקל במהלך למודו בסוגיא שלא עלה בידו לישבה...

אז אף היה פורט לקרן זוית ומתפלל בלב נשבר לפני ה' שיאיר עיניו במאור תורתו, ולאחר שהיה אומר ודי ומפריש זקקה, מיד היה הקדוש ברוך הוא מאיר את עיניו, והסוגיא הייתה מתבארת לפניו באר היטב (עמוד אש עמ' לד).

מכתבים מקוראיו הנאמנים לעורך י' לכל מאמינים הי"ו ישר בחכם על הפנה החדשה שיחדתם למכתבי הקוראים...

חבשתי שהוא הדין שיש לדרשו: 'אמר לפניו ברכה נאה, והיא ברכה הנענית באמן. כפופרש בהר"ק (שקב רמא), ש'רץ ברכה שענו אחריה אמן היא ברכה משלמת, ואף המטנה ברוחה' (סו"ט פסק להלכה ששנית אמן היא מכלל הברכה).

נמצא שבעיני אמן על ברכה, מלבד עצם מעלת ענית אמן כשעצמה, מקימים בכך אף מצות 'התנאה לפניו במצוות', דבר זה אף נרמז בבריתא גופא. הדגמה הראשונה שהב"ר יתא מביאה היא מצות 'סכה', ו'ספה' בגימטריה אמן, פידוי.

'או חברותא או מיתותא'

הספור המדהים שלפניכם נשלח אלינו מכלי ראשון, מאת ידי דוד קרוב, איש יקר ורב מעלה. אלמלא צרף האישי למכתבו את התעוד הבדלתי אמן מסצלמת האבטחה, היינו מתקשים להאמין שגם סכה התרחש במציאות.

בקר שגרתו בעירה הדומית השלמה, רבי יצחק, חרוץ ועיתר מעט, צועד בצעדים בטוחים בדרך לרכב שיובילו לבית הפנסה, לתפלה במגן הקבוע שבו הוא מתפלל מזה כמה שנים. זה עתה שבה השגרה המברכת, לאחר תקופה ארכה שבה שבשה מגפת קורונה את התפילות בבית הפנסה. רבי יצחק מהר כדי להפסיק לבוא בזמן לתפלה כהרגלו.

תחושה חמוצה במקצת ונתה את צעדיו. רבי יצחק הוא מהיהודים שזכו מזה זמן רב לברך את הקדוש ברוך הוא בשלמות באמירת ברכות השחר בחברותא קדם התפלה. במשך התקופה שקדמה לקורונה, כמו במהלך ימי קורונה את התפילות בבית הפנסה, רבי יצחק מהר כדי להפסיק לבוא בזמן לתפלה כהרגלו.

רבי יצחק מחכה בגרונה. אין לו זמן, החברותא ממתין... משום מה נדמה לו שהגון שם לב כי הוא עומד להכנס והוא מתחיל לצעד בצעדים מהססים לכיון שער החצר.

אלא שהמסור מחריש האזנים מחיב את הגון להרכיב בגינת הנגה שמנתקות אותו לחלוטין מהעולם הסובב. הוא לא שם לב, ולעצדה זו יש משמעות מצמררת.

השניות הבאות קשות לצפייה. רגלו האחת של רבי יצחק כבר נמצאת בתוך החצר, ובדייק אז מחליט הגון לנח מעט. הוא מנחית את המסור הכבד והדולק, הישר לתוך עיניו של בעל הבית.

פררר... השנים החדות של המסור עוזן במצב גאם, נפתחות ונסגרות חליפין. לעבדה זו יכולה להיות תוצאה אחת - טרגית מאין פתוחה - אולם הפעם המצב טונה.

המסור נתפס במשקפים, ומוטט יחד עמם הישר לתוך ערמת העלה הפוסה את המדוכה. פפסע היה בינו לבין... חס ושלום.

המפצלה מראה את ר' יצחק ההמום משפוף את אפו בכאב, תוף שהוא והגון מביטים זה בזה בהלם מחלט. שניהם נראים ההומים לחלוטין. ר' יצחק מתווכח להרים את משקפיו שהפכו לפסת ברזל מעקמת, וכאן מסתים קטע ההקטרטה.

'אחרי אותיות אמן' באות אותיות 'בנס', נזכר ר' יצחק בדבריו של המגיד מקו"ניץ (גר ישראלי עניני חנכה), 'לפי שמענית אמן נמיכרים נסים'.

ברור היה לו לחלוטין מה הגו עליו בבקר מיוחד זה, והוא היה מכרח להבין מה גרם לאותו מתפלל קבוע לשנות את טעמו ולפנות אליו מיימתו כדי לזכותו באמירת ברכות השחר בתברותא, דוקא היום.

רבי יצחק שב לבית הפנסה, פנה לר' שמחה וספר לו את הספור. ר' שמחה הקשיב בהשתתפות, ובסיים אמר מיימתו: 'פעת אתה מבין למה זכה אותך הקדוש ברוך הוא לברך ברכות השחר בחברותא, דוקא היום...' יצחק את ההזדמנות כדי לענות על השאלה שהעיקה עליו, 'מה גרם לך דוקא היום להתחזק בעניית אמן'.

הספור המדהים שלפניכם נשלח אלינו מכלי ראשון, מאת ידי דוד קרוב, איש יקר ורב מעלה. אלמלא צרף האישי למכתבו את התעוד הבדלתי אמן מסצלמת האבטחה, היינו מתקשים להאמין שגם סכה התרחש במציאות.

בקר שגרתו בעירה הדומית השלמה, רבי יצחק, חרוץ ועיתר מעט, צועד בצעדים בטוחים בדרך לרכב שיובילו לבית הפנסה, לתפלה במגן הקבוע שבו הוא מתפלל מזה כמה שנים. זה עתה שבה השגרה המברכת, לאחר תקופה ארכה שבה שבשה מגפת קורונה את התפילות בבית הפנסה. רבי יצחק מהר כדי להפסיק לבוא בזמן לתפלה כהרגלו.

תחושה חמוצה במקצת ונתה את צעדיו. רבי יצחק הוא מהיהודים שזכו מזה זמן רב לברך את הקדוש ברוך הוא בשלמות באמירת ברכות השחר בחברותא קדם התפלה. במשך התקופה שקדמה לקורונה, כמו במהלך ימי קורונה את התפילות בבית הפנסה, רבי יצחק מהר כדי להפסיק לבוא בזמן לתפלה כהרגלו.

רבי יצחק מחכה בגרונה. אין לו זמן, החברותא ממתין... משום מה נדמה לו שהגון שם לב כי הוא עומד להכנס והוא מתחיל לצעד בצעדים מהססים לכיון שער החצר.

אלא שהמסור מחריש האזנים מחיב את הגון להרכיב בגינת הנגה שמנתקות אותו לחלוטין מהעולם הסובב. הוא לא שם לב, ולעצדה זו יש משמעות מצמררת.

השניות הבאות קשות לצפייה. רגלו האחת של רבי יצחק כבר נמצאת בתוך החצר, ובדייק אז מחליט הגון לנח מעט. הוא מנחית את המסור הכבד והדולק, הישר לתוך עיניו של בעל הבית.

פררר... השנים החדות של המסור עוזן במצב גאם, נפתחות ונסגרות חליפין. לעבדה זו יכולה להיות תוצאה אחת - טרגית מאין פתוחה - אולם הפעם המצב טונה.

המסור נתפס במשקפים, ומוטט יחד עמם הישר לתוך ערמת העלה הפוסה את המדוכה. פפסע היה בינו לבין... חס ושלום.

המפצלה מראה את ר' יצחק ההמום משפוף את אפו בכאב, תוף שהוא והגון מביטים זה בזה בהלם מחלט. שניהם נראים ההומים לחלוטין. ר' יצחק מתווכח להרים את משקפיו שהפכו לפסת ברזל מעקמת, וכאן מסתים קטע ההקטרטה.

'אחרי אותיות אמן' באות אותיות 'בנס', נזכר ר' יצחק בדבריו של המגיד מקו"ניץ (גר ישראלי עניני חנכה), 'לפי שמענית אמן נמיכרים נסים'.

ברור היה לו לחלוטין מה הגו עליו בבקר מיוחד זה, והוא היה מכרח להבין מה גרם לאותו מתפלל קבוע לשנות את טעמו ולפנות אליו מיימתו כדי לזכותו באמירת ברכות השחר בתברותא, דוקא היום.

רבי יצחק שב לבית הפנסה, פנה לר' שמחה וספר לו את הספור. ר' שמחה הקשיב בהשתתפות, ובסיים אמר מיימתו: 'פעת אתה מבין למה זכה אותך הקדוש ברוך הוא לברך ברכות השחר בחברותא, דוקא היום...' יצחק את ההזדמנות כדי לענות על השאלה שהעיקה עליו, 'מה גרם לך דוקא היום להתחזק בעניית אמן'.

עצובים